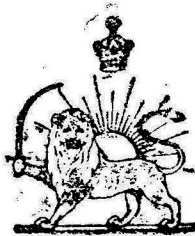

بهای اشتراك	
مذاكرات مجلس شورای ملی	سالانه ۲۰۰ ریال
مذاكرات مجلس سنا	۲۰۰ »
آگهی‌ها	۶۰۰ »
مذاكرات مجلسین و آگهی‌ها	۹۰۰ »

محل اداره	
مجلس شورای ملی	
شماره تلفن:	۲۸۸۹۶ و ۲۸۸۹۷ و ۲۸۸۹۸
روزنامه بومیه	تک شماره ۳ ریال

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلس - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی .

سال یازدهم

شنبه ۱۳ آبان ماه ۱۳۳۴

شماره ۳۱۲۷

شماره مسلسل ۱۶۵

دوره هجدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۶۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه

هفتم آبان ماه ۱۳۳۴

فهرست مطالب:

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲) سؤال آقای دولتشاهی راجع بآفت وارده از تگرگ در کرمانشاه و جواب آقای معاون وزارت دارائی
- ۳) سؤال آقای خلعت بری راجع بتوزیع سیمان و جواب آقای معاون نذمت وزیر
- ۴) قرائت نامه مجلس سنا راجع بقانون منع کشت خشخاش واستعمال تریاک وتوضیحات مقام ریاست وتصویب نظریه ایشان
- ۵) تقدیم دوفقره سؤال بوسیله آقای خلعت بری
- ۶) تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای معاون وزارت داوائی
- ۷) بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون دارائی راجع بفروش خالصجات
- ۸- تعیین موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه مجلس یکساعت و ۲۵ دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

ا. تصویب صورت مجلس

رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)
غائبین با اجازه - آقایان: امیدسالار ارباب، خاکباز، تجدد، دکترینیا، میراشرفی، معینزاده، مهندس جفرودی، پورپور، عبدالرحمن فرامرزی، خزیمه علم، صادق بوشهری، محمود افشار، عاملی، فضنفری، رضائی، سردمد

غائبین بی اجازه - آقایان: آریه، دکتر، حمزوی، سعیدی، یارافشار، سالار بهزادی، شفیعی، قوامی، اسفندیاری، مهندس - شاهرخشاهی، حشمتی، کاشانی
دیر آمدگان وزود رفتگان با اجازه - آقایان: افشار صادق، شادلو، لاری ۵۰ دقیقه - آقایان: موسوی، فریداراک، دکتر عمید، اکبر، دکتر سعید حکمت، بزرگ ابراهیمی، محمودی، مهندس ظفر، کریمی - شیبانی یکساعت - آقای خلعت بری یکساعت و

یازده دقیقه - آقای سلطانی یکساعت و یازده دقیقه - آقایان: شوشتری، قنات آبادی، پورسرتیب، نفا الاسلامی، حائری زاده یکساعت و ۲۵ دقیقه - آقایان: اسکندری، پیراسته، امیر تیمور کلالی، یکساعت - آقایان سلطانمراد بختیار، مشایخی ۵ دقیقه
رئیس - آقای شوشتری نسبت بصورت جلسه اعتراضی دارید بفرمائید
شوشتری - بنده غایب بی اجازه نبودم
رئیس - با اجازه نوشته شده (شوشتری - بنده اشتباه کردم) آقای کاشانی
سید مصطفی کاشانی - بنده کسب اجازه کرده بودم گویا اینجا بی اجازه نوشته بودند
رئیس - با اجازه است بی اجازه نیست آقای صارمی
صارمی - پیشنهادی که در جلسه گذشته بنده تقدیم داشتم در صورت مجلس نصف آن پیشنهاد نوشته شده و نصف آن نوشته نشده است از این جهت تذکر میدهم که اصلاح بشود

رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود دیگر نظری نسبت بصورت مجلس نیست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس جلسه قبل تصویب شد، آقای سلطانمراد بختیار
سلطانمراد بختیار - بنده سؤالی دارم که تقدیم میکنم

۲. سؤال آقای دولتشاهی

راجع به آفت وارده از تگرگ در کرمانشاه و

جواب آقای معاون

وزارت دارائی

رئیس - امروز سؤالات مطرح است آقای دولتشاهی بفرمائید
دولتشاهی - بنده باید مقدمه بگویم صدقنا بارسور الله معلوم میشود برای همه نوع سؤال حرمت باید قائل شد والا سؤال بنده یک سؤال خیلی مختصر و کوچک بود که اول بهار سؤال کردم که برای یک بلوکی که در کرمانشاه بکلی تگرگ آنها معو

کرده است دوات چه نگری کرده (کریمی - بنده هم سؤال کردم) شاهم همین سؤال را کردید وحالا بمداز ۶ ماه معلوم نیست که چه کرده اند والا چیز فوق العاده ای نبود استدعا میکنم اگر اقدامی کرده اند بفرمایند (احسنت)

رئیس - آقای معاون وزارت دارائی معاون وزارت دارائی (انواری) -

سؤال جناب آقای دولتشاهی مال خیلی پیش بوده است که در اثر تگرگ یک قسمت از حاصل قراعدروفر امان دچار آفت تگرگ شده است جوابی تهیه شده است که بنده خدمت آقایان عرض میکنم البته آقایان استحضار دارند که اعتباری در بودجه کل کشور برای این موارد پیش بینی نشده تا بتوان از آن محل برعائینی که از تگرگ ویا آفت دیگر خسارت می بینند کومک نمود و تنهاره کومکی که هست اینست که بطور وام کشاورزی درایتقبل موارد از طرف بانک کشاورزی بمالکین و کشاورزان کومک میشود و از طرف وزارت دارائی بانک کشاورزی دستور داده شده تا بوسیله نماینده خودشان در محل تحقیقات لازم بعمل آورده و در حدود امکان و مقدرات بانک ازهر کومکی که میسر باشد دریغ نمایند و از طرف بانک بورهم دستور لازم بعنوان شعبه خود در کرمانشاهان داده شده است این اطلاعاتی است که بوزارت دارائی رسیده است بیش از این ما اطلاعی نداریم و تنها مطلبی که بنده اطلاع دارم اینست که اقداماتی شده است و برای بندر کومکهای شده است
رئیس - آقای دولتشاهی دولتشاهی - جناب آقای معاون وزارت دارائی دو جمله فرمودند که اسباب تعجب است اولاً فرمودند یکقسمت از

عین مذاکرات مشروح یکصد و شصت و پنجمین جلسه از دوره هجدهم قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

معقول آنجا را تکرار تلف کرده در صورتیکه اینطور نبوده تمام این قسمت را تلف کرده بود هم فرمودند که اطلاع نداریم معاشی نیست (صحیح است) بعلاوه فرمودند که در بودجه کل کشور برای این قبیل کارها ما اعتباری نداریم خود آقای میدانند که بنده عضو کمیسیون بودم و هم می دانستم که برای اینقبیل کارها اعتباری در بودجه گذاشته نشده ولی کسی که بکلی معصوم از بین رفته است آیا مالیات هم باید از او گرفته شود؟ شایسته مالیات از او میکشید و الان هم کسب میکنید؟ قسمت از معقول آنجا را تکرار کرده برای همان اماها و آن وقت هائی است که معمولاً در کارهای مالی گذاشته میشود بنده نمی خواستم که باینها اعتنا بدهیم همان طور که فرمودید باینکه کشاورزی به مالکین و کشاورزان آنجا با شکر شایسته میدهد ولی معمولاً شرایط قرصه های بانک کشاورزی تصور میکنم از سخت ترین قرصه بدعا هم سخت تر باشد؟ مدت بسیار کم است (گرمی - و راجع بسیار زیاد) و عوارض و خرابی چیزهای دیگر بعنوان معجزه و حق به جز و چه چیز که از صحت نیست و چهارم اضافه نموده است و باینکه برای حفظ این مردمی که سالی یک ازمثال بدو ها و با بدبلاخ از کارهای شیرینده شامهتند اینها را حفظشان بکنید که سال دیگر هم چیزی داشته باشند کسب بدند (صحیح است)

۳. سؤال آقای خلعت پری راجع به توزیع سیمان و جواب آقای معاون نخست وزیر

رئیس - آقای خلعت پری سؤالی درباره سیمان کرده اند بفرمائید خلعت پری - اول ایشان توضیح بدهند بعدند توضیح مندم رئیس - شما بفرموده معتمد سؤالاتشان را بفرمائید ایشان توضیح می دهند

خلعت پری - سؤال بنده راجع به عمل خرابی بوده که مجلس شورای ملی اجازه داد درباره طرحی که در کار معتمدین آقای دکتر آبی تصویب فرمودند و آقایان تصویب فرمودند که بیداران مسول بدون اینکه کار کنند حقوقشان را دریافت کنند

رئیس - راجع به سؤال سیدان صحبت بفرمائید

خلعت پری - دومی را جواب نمی دهند؟

رئیس - از بی را شما بفرمائید

خلعت پری - عرض کنم بنده چند ماه پیش رفتم مازندران مردم آنجا گفتند که یک کس سیمان دولتی را ۲۸۰ ریال

بخریم در صورتیکه در طهران قیمت دولتی ۱۱۴ ریال است و آقایانی که احتیاج به سیمان دارند میدانند که سازمان برنامه راهر کیسه ای ۱۱۴ ریال میفروشد ولی متأسفانه بانک بازرگانی است که کیسه ای ۲۰۰ و ۲۰۰ ریال به مردم میفروشد بنده سراغ کردم چه علت دارد سازمان برنامه قیمت اصلی آنرا ۱۱۴ ریال تعیین کرده است و بعد چرا مراقبت نمیکنند که یکمده دلال سفته باز این وسط میافتد و از سازمان برنامه درمیاورند و آنوقت مردم بدین ابر قیمت میفروشند این - و الی بنده بود

رئیس - آقای معاون نخست وزیر معاون نخست وزیر (ناصر ذوالفقاری) - اختلاف فاحش قیمت سیمان کارخانه ری نسبت به بقیه سیمان وارداتی زیرا بقیه سیمانیکه از کشورهای خارج وارد میشود بطور متوسط از قرار تنی ۲۲۰۰ الی ۳۸۰۰ ریال در تهران تمام میشود در صورتیکه نرخ رسمی فروش سیمان کارخانه ری از قرار هر تن ۲۵۱۰ ریال میباشد بدینیه است بنا این وصف مشتریان سیمان هم از دستگاهی دولتی و غیردولتی متوجه خرید سیمان کارخانه ری شده و از خرید سیمانهای خارجی حتی الامکان خودداری میکنند و این موضوع باعث شده است کسبه فشار زیادی جهت خرید سیمان کارخانه ری که فعلاً معقول آن به نسبت تقاضای واصل فوق العاده قلیل بوده و بیش از پنجهزار تن درآمده میباشد وارد آمده و برای خرید سیمانهای خارجی رغبتی نشان داده نشود و در نتیجه سیمان کمتر از خارج وارد کشور میگردد ولی با وجود مراتب مزبور سازمان برنامه بظهور احتراز از بالا رفتن هزینه زندگی تنها از بالا بردن نرخ فروش سیمان خودداری کرده و بیشتر مردم خود را مصروف بالا بردن میزان تولید آن نموده است و امیدوار میباشد با شروع بهره برداری کارخانه سید تنی جدید و بازار آمدن معقول کارخانه سیمان فارس بازار سیراب سیمان بکلی از بین برود و در ظرف دو سه سال آینده با دایر کردن کارخانه های درود و منجیل و دائر شدن چند کارخانه غیر دولتی که ساختمان آنها در دست اقدام میباشد احتیاجات کشور نسبت به سیمان بکلی مرتفع گردد

۲- علت دیگر ترقی بهای سیمان در بازار نظم و ترتیب است که در وضع توزیع سیمان پیدا شده است کسانی که قبلاً شرکت مصالح ساختمانی مراجعه کرده و هوو جنجال و دلال بازیهائی که سابقاً در آنجا وجود داشت (بظور که مأمورین فرماندار نظامی هم که هم روزی در آنجا حاضر میشدند نمیتوانستند از بینظمی و جنجال آنجا جلوگیری کنند) مشاهده کرده اند میدانند که در آن محیط آشفته سیمان جز بدست عمدهای دلال و

استفاده و غیره میسر و عملاً سهمیهائی برای اشخاص غیره مصرف کنند منظور به آنها هر ماه بعنوان کمک مقادیری سیمان تحویل میگردد و آنها میتوانند قضاوت کنند که با اجرای مقررات جدید و گماشتن مأمورین صالح و درستکار در آنجا چه وضع توزیع سیمان اصلاح گردیده است اینک تقاضا کنندگان میتوانند بدون اینکه وقتشان تلف شود چندین روز پشت در اطاق توزیع سیمان انتظار بکشند با مدارک خود از قبیل سند مالکیت و نقشه و پروانه ساختمان و غیره با آنها مراجعه و پاسخ خود را بدون معطلی دریافت کنند متأسفانه میزان معقول بقدری نیست که ممکن باشد عموم تقاضا کنندگان از آنجا رضی خارج شوند ولی برای فروش همین مقدار جزئی هم که پس از دادن سهمیه وزارتخانه و ادارات دولتی و سهمیه سیمانکاران باقی میماند پس از رسیدگی کامل به نسبت اهمیت و ضرورت ساختمانها و رعایت تاریخ وصول تقاضا و تقدم امور عام المنفعه بر سایر کارها فروخته میشود ترتیبی اتخاذ شده است که مصارف جزئی اشخاص برای تعمیر ساختمان های خود فوراً تحویل و کسانی که سیمان بیشتری برای بنای ساختمانهای جدید میخواهند پس از ارائه مدارک و بازدید کارشناس میزان احتیاجشان تشخیص و بنوبه خود هر مقدار که ممکن شود متدرجاً دریافت نمایند بدینیه است این سخت گیری ها باعث شده که سیمان مانند گذشته بدست دلالان و استفاده طلبان نرسد و نتوانند در بازار آزاد آنها را بفروش برسانند و همین کم شدن سیمان در بازار آزاد و ترقی بهای آن در آنجا دلیل بارزی است که سیمان فعلاً بدست مصرف کنندگان میرسد و دست سودجویان تا حدی از کیسه های سیمان کوتاه شده است

در پایان با استحضار میسراند در آینه خیلی نزدیکی که کارخانه جدید سید تنی سیمان شروع بکار خواهد کرد سازمان برنامه امیدوار است بتواند برای یائین آوردن بهای سیمان در بازار آزاد و از بین بردن بازار سیاه اقدام لازم بعمل آورد و همان طوری که عرض کردم از آبانماه تنی ۱۰۰ ریال قیمت آن کسر شده است

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

دلال با یکمده از اعضای آنجا همدس میشوند سهمیه مردم را میگیرند میآورند بازار و به دو برابر قیمت میفروشند و بدین همین دیروز یک کیسه سیمان را ۲۵۰ تومان خریدم شأن من هم مقتضی نیست که بگویم از کجا خریدم پس بنابراین یک کاری بکنید که اصل سرچشمه از بین برود در تهران کارخانه نیست سازمان برنامه هست این را یک کاری بکنید که درست بشود در آلمان و انگلستان در دهه های اوایل و اوایل تا آخرین روز جنگ یکد پیل ترقی نکرد برای اینکه مراقبت در کار بود (شوشتری - تقاضای زیاد است و عرض کنم اجازه بفرمائید این دلیل نمیشود تقاضای زیاد دلیل نمیشود هنر دین است که طوری اداره کنند که باشخصی که استحقاق دارند برسد اگر غیر از این بشود هیچ فایده ندارد مخصوصاً این سؤال را بنده برای مردم ولایات کردم شما در ولایات یک کاری بکنید یک شرکت هائی درست بکنید از خود ولایتهای سیمان را مستقیماً به آن شرکت ها بدهید که مردم بروند از آن ها بخرند یک طریقی ایجاد بفرمائید که تفاوت قیمت حاصل نشود و بنده خیلی متشکرم که آن علت اصلی را فرمودید همینطور است مراقبت بکنید و اعضائی را که لایق بوده اند برادرید یک لایق سر جایشان بگذارید مطاب دومی که می خواستم عرض کنم این است که در مجلس شورای ملی یک کیلی یک وقتی یک مطلبی را از لحاظ مصالح مملکت عرضه کرده اند و کلیل اگر عمل خوبی کرده باشد آن عمل مال مجلس است و از لحاظ مجلس است من امروز صبح در مجلس یک او را جای دیدم که منتشر کردند که کسب بنده آنجا بود (یکی از نمایندگان - خودتان داده بودید) عکس سی سال پیش بنده بود و دلیل بر این بود که بنده نداده بودم این تظاهرات خوب نیست هر و کیلی هر حرف برنامه امیدوار است بتواند برای یائین آوردن بهای سیمان در بازار آزاد و از بین بردن بازار سیاه اقدام لازم بعمل آورد و همان طوری که عرض کردم از آبانماه تنی ۱۰۰ ریال قیمت آن کسر شده است

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

رئیس - نظر باینکه قانون منع کشت خشکاش در قانون ۱۹ و ۳۱ تیرانی داده مانده نمی بیند که این قانون با حذف جمله در ماده ۴ لایحه مزبور اضافه شده است جهت تصویب مجدد باین مجلس ارسال شده بود ایشامه یاد:

اولاً لایحه قانونی منع کشت خشکاش را یک کاری بکنید که درست بشود در آلمان و انگلستان در دهه های اوایل و اوایل تا آخرین روز جنگ یکد پیل ترقی نکرد برای اینکه مراقبت در کار بود (شوشتری - تقاضای زیاد است و عرض کنم اجازه بفرمائید این دلیل نمیشود تقاضای زیاد دلیل نمیشود هنر دین است که طوری اداره کنند که باشخصی که استحقاق دارند برسد اگر غیر از این بشود هیچ فایده ندارد مخصوصاً این سؤال را بنده برای مردم ولایات کردم شما در ولایات یک کاری بکنید یک شرکت هائی درست بکنید از خود ولایتهای سیمان را مستقیماً به آن شرکت ها بدهید که مردم بروند از آن ها بخرند یک طریقی ایجاد بفرمائید که تفاوت قیمت حاصل نشود و بنده خیلی متشکرم که آن علت اصلی را فرمودید همینطور است مراقبت بکنید و اعضائی را که لایق بوده اند برادرید یک لایق سر جایشان بگذارید مطاب دومی که می خواستم عرض کنم این است که در مجلس شورای ملی یک کیلی یک وقتی یک مطلبی را از لحاظ مصالح مملکت عرضه کرده اند و کلیل اگر عمل خوبی کرده باشد آن عمل مال مجلس است و از لحاظ مجلس است من امروز صبح در مجلس یک او را جای دیدم که منتشر کردند که کسب بنده آنجا بود (یکی از نمایندگان - خودتان داده بودید) عکس سی سال پیش بنده بود و دلیل بر این بود که بنده نداده بودم این تظاهرات خوب نیست هر و کیلی هر حرف برنامه امیدوار است بتواند برای یائین آوردن بهای سیمان در بازار آزاد و از بین بردن بازار سیاه اقدام لازم بعمل آورد و همان طوری که عرض کردم از آبانماه تنی ۱۰۰ ریال قیمت آن کسر شده است

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

رئیس - آقای خلعت پری **خلعت پری -** بنده خودم سؤال و علت سؤال را میدانم علت سؤال را ایشان توضیح دادند علت این قضیه این است که یکمده دلال و واسطه هستند که حتی شهرداریهای ولایات هم که میآیند و میخواهند سیمان بخرند که باید به آنها بدهند نمیتوانند از قیمت دولتی استفاده کنند از راس و شهسوار دو ماه پیش آمدند برای کارخانه جای و شهرداری خواستند سیمان بخرند با آنها گفتند ما نمیتوانیم ولی دلال ها گفتند که هر قدر بخواهید ما می توانیم تهیه بکنیم بنابراین می خواستم عرض کنم که حقیقت قضیه این است که یک مشت

قیمت عادلانه بوسیله ارزیابی رسمی میان کشاورزان و مصلحت اشغال دارند و مستقیماً باین مصلحت اشغال دارند قرصه کشتی و بدون رعایت تشریفات مزایده جدا کرد در راهش برای اراضی آبی ده هکتار و برای اراضی دیمی ۱۵ هکتار با مساحت ۲۰۰ سانه با آنها فروخته خواهد شد فقووم این ماده اینست که از اراضی آبی ۱۰ هکتار و از اراضی غیر آبی ۱۰ هکتار این کشاورزان که در مجلس مشغول کشاورزی میباشد تقسیم شود آقایان اطلاع دارند که منظور این بوده است که از زمین صاحب ملک و آب و خاک بشود بدین ترتیب علامت بشود بملک و وطن خودشان این یک اصول بسیار مهم و یک اصولی است و واقعاً قابل تقدیس ولی برای اینکه این اصول عملی بشود و برای اینکه این زارع بتواند استفاده بکنند از این اصل باینست وسائل او را هم کاملاً فراهم کرد و وسائل قانونی او را اینست که زمین داران و اقبیاء و صاحبان سرمایه بتوانند بوسهائی این زمین را از دست آنها در بیاورند یعنی بوسهائی اقتصادی نه با زور یعنی روزیکه زارع بدبخت در فلاکت است و در فقر و بدبختی افتاده است بشود بخش این ملکی که قانوناً با او داده شده است این را نتواند بفروشد بدینگری چون در تاریخ تقسیم اراضی دولتی در سایر ممالک ما سابقه داریم حالاً میخواهم تاریخش را عرض کنم که زمین هائی بین زارعین تقسیم شده است و بالتبع زارعین مجبور شده اند این زمینها را رفته رفته بفرشند و باز هم همان وضع که جامعه با آن مبارزه میکرد و قانون میخواست آنرا از بین ببرد یواش یواش بتدریج باز هم پیدا شد اینست که بنده پیشنهاد میکنم تا ده سال آن زارع که این زمین بهش داده شده حق فروش آنرا بدینگری و بشخص ثالث نداشته باشد مگر اینکه دولت موافقت کند یک مثال کوچک میزنم مربوط به موضوع همین قانون است در آلمان خرده مالک بقدری اهمیت دارد که حتی زمین بین افراد فامیل تقسیم نمیشود برای اینکه زمین کوچک نشود حتی قانونی بوده در آلمان که این را منع میکرد و آنوقت زمین میرسد بولاد ارشد برای اینکه زمین در خانوادا بماند پس بیاید این اصل کلی را رعایت بکنیم و بنده تقاضا میکنم آقایان موافقت بفرمائید که در عرض ده سال زارعی که باین ترتیب زمین بهش رسیده است حق فروش نداشته باشد مگر با اجازه دولت اینست که بنده پیشنهاد خود را میخواهم و از آقایان استدعا می کنم که توجه بفرمائید

پیشنهاد میکنم تبعه زیر بنده ۳ شود

اراضی که طبق این ماده بین کشاورزان تقسیم میشود خریداران در ظرف ۱۰ سال حق فروش آنرا باشخاص دیگر نخواهند داشت مگر با موافقت دولت

صدرزاده - این خلاف قانون شرح است .

داراب - مخالف شرح هم نیست .

رئیس - آقایان باید بدانند که موقعی که در مجلس صحبت میفرمایند روی سخن با مجلس و آقایان نمایندگان است و حق ندارند وارد بشوند در مداخلات در روزنامه ها آقای شوشتری میفرمایند .

شوشتری - بسم الله الرحمن الرحیم در حسن نیت جناب آقای داراب هیچ شبهه نیست البته ایشان با آزادی فکری که دارند نظر خودشان را با حسن نیت پیشنهاد کردند (صحیح است) اما این پیشنهاد از نظر اصل مالکیت خیلی هم تقدیس نمیکنم ایشان را که امروز این مطلب را اظهار کردند که با اصل مالکیت مغالطه نیستند شخص شعبس علیحضرت همایونی که این نظر را گرفته اند و ما هم این قانون را میخوانیم تصویب کنیم برای این است که مالکیت معزز شود ولی مالکیت کوچک کوچک شود وقتی که طبق قانون شروع قانونی که مجلس گذرانده مالک کردیم یک رعیت را بده هکتار ۲۰۱ هکتار چطور میتوانیم دیگر بگوییم وقتی سلطه مالی پیدا کردی حق ندادی مال خود را بفروشی این تناقض است با فکر اصل مالکیت متباین است (داراب - برای حفظ مالکیت است) و انگاه اجازه میدهد بنده را نیز خدمات کند دهد ملازم وقتی میگویند این املاک خالصه را دولت چون نمیتواند خوب اداره کند از نظر اصول مالکیت باید تقسیم شود موافقت بکنند از یک طرف اینطور میگویند و از طرف دیگر میگویند اختیار فروش آنها بدهیم بدست دولت (اعظم زنگنه دست دولت نیست) پیشنهاد اینطور است پیشنهاد میگویند با موافقت دولت یعنی در تحت نظر دولت نه این درست نیست گاهی موجب میشود یک نفر زارعی میباید یک نفر زارعی از نظر وضع محل میخواند به عمل دیگر برود یک زارعی محتاج میشود که ملکش را بفروشد برای آباد کردن قسمت دیگر اگر بکنی اختیار را سلب کنی این صحیح نیست پس الناس مسلطون علی اموالهم و انهم یعنی چه ما که نباید کوسه وریش یهین قانون وضع کنیم به عقیده من با حسن نیتی که داشته اند هکتار ۱۵ هکتار بقدر نصیبی که یک زارعی می تواند خود و عائله خود را اداره کند بهره بردار باو داده میشود که وقتی پول دولت را داد پای نحو کان سلطه او را احراز کند بدست دولت را مجدداً توی ده هکتار ، از ده هکتار رعایا وارد نکنند

رئیس - آقای صدرزاده مخالفان با موافقت

صدرزاده - مخالفان

رئیس - آقای مسعودی موافقت میفرمایند

محمد علی مسعودی - عرض می کنم پیشنهاد آقای داراب جناب آقای صدرزاده سلب حق مالکیت نیست (داراب - تثبیت حق مالکیت است) نظیر همین قوانین از همین مجلس گذشته در قانون مالیات بر ارث اگر دقت بفرمایند در آنجا گفته که اولاد اشخاص نمیتوانند حتی غیر مستقیم تا پنجمال ملک مورثان را بخرند یک باقی دارم میفروشم بشرط میفروشم ضمن عقد این شرط ضمن عقد سلب مالکیت نیست (صحیح است) شرط ضمن عقد آقایان با سلب مالکیت از هم تفکیک بفرمایند این مطلقاً همچو چیزی نیست سلب مالکیت نیست بسیار پیشنهاد خوبی است الان شما میخوانید خرید مالک تشکیل بدهید فردا چند نفر میآیند زیر پای آن زارعی - نشینند زیاد تر میخرند و اصل را از بین می برند علاوه بر ضمن عقد سلب مالکیت کوچک شود وقتی که طبق قانون شروع قانونی که مجلس گذرانده مالک کردیم یک رعیت را بده هکتار ۲۰۱ هکتار چطور میتوانیم دیگر بگوییم وقتی سلطه مالی پیدا کردی حق ندادی مال خود را بفروشی این تناقض است با فکر اصل مالکیت متباین است (داراب - برای حفظ مالکیت است) و انگاه اجازه میدهد بنده را نیز خدمات کند دهد ملازم وقتی میگویند این املاک خالصه را دولت چون نمیتواند خوب اداره کند از نظر اصول مالکیت باید تقسیم شود موافقت بکنند از یک طرف اینطور میگویند و از طرف دیگر میگویند اختیار فروش آنها بدهیم بدست دولت (اعظم زنگنه دست دولت نیست) پیشنهاد اینطور است پیشنهاد میگویند با موافقت دولت یعنی در تحت نظر دولت نه این درست نیست گاهی موجب میشود یک نفر زارعی میباید یک نفر زارعی از نظر وضع محل میخواند به عمل دیگر برود یک زارعی محتاج میشود که ملکش را بفروشد برای آباد کردن قسمت دیگر اگر بکنی اختیار را سلب کنی این صحیح نیست پس الناس مسلطون علی اموالهم و انهم یعنی چه ما که نباید کوسه وریش یهین قانون وضع کنیم به عقیده من با حسن نیتی که داشته اند هکتار ۱۵ هکتار بقدر نصیبی که یک زارعی می تواند خود و عائله خود را اداره کند بهره بردار باو داده میشود که وقتی پول دولت را داد پای نحو کان سلطه او را احراز کند بدست دولت را مجدداً توی ده هکتار ، از ده هکتار رعایا وارد نکنند

رئیس - آقای صدرزاده مخالفان با موافقت

صدرزاده - مخالفان

رئیس - آقای مسعودی موافقت میفرمایند

دارائی زاهدان آن حکم اجرا نکردند بدیخت این رئیس طایفه را آتقدرد آوردند به زاهدان وخاش و کرمان و بردند آمدند بدهم دعوی برونه افتاد حال حکمی که باید انجام بگیرد میگویند چون ده سال است که از این جا برداشته کرده ایم حق انکسای پیدا کرده ام بنده اهل این اصطلاحات و اطلاعات نیستم ولی آنچه که میتوانم عرض برسانم این است که به این مردم بدیخت دور افتاده فشار نباورند بنده بعد از این که با آقای نقابت صحبت کردم بنده راهمایت کردند بان کمیسیون و صحبت کردم قرار شد که مراجع بکنند در این کمیسیون و این کمیسیون بحق آنها رسیدگی بکنند (مسعودی - پیشنهاد را قرائت بفرمایند) بنده پیشنهادی را که تقدیم کردم این است که دولت مکلف است دعای اهلای و هشایر بلوچستان را نسبت بقراء محمد آباد - شهر دراز - نوک آباد - سعید آباد و قنوت شهر آباد و شتوک و آب میر جاوه که در تصرف دارد در کمیسیون خاص مقرر در لایحه قانونی دعای اشخاص بر دولت مصوبه دوم خرداد ۱۳۳۴ مورد رسیدگی قرار داده و احقاق حق نماید

رئیس - آقای کیکاوسی

کیکاوسی - بنده برای اینکه توضیح وقت نکرده باشم خیلی مختصر صحبت میکنم و از توضیح وقت خودداری میکنم تقصیر سازمان قضائی کشور بخصوص در منطقه بلوچستان طوری است که زور گوئی را بوجود میآورد که ب مردم و حق مردم تجاوز کنند (صحیح است) و این تجاوز را هم بطوری ادامه میدهند که حتی موجب سلب حق میشود و این واقعاً باعث بدبختی است، اولاد بلوچستان آقایان مستحضرند از ثبت اسناد جزا اسم چیزی نیست عدلیه هم دیگر جارت نمیکند یک محکمه جنحه و یک محکمه بدایت در زاهدان دارد اگر کسی کاری داشت باقی محکمه ها را باید برود خراسان آنوقت باید هزار فرسخ برود خراسان و عرضش را بدهد مردم هم که بقدری بیچاره اند، فقیرند، بدبختند که اسلار گرش هم بنظر بنده شایسته نیست با اطلاعی که بنده از بلوچستان دارم قطع دارم ثبت اسناد آنجا بر روی جریان پیدا نخواهد کرد ، داد گستر می آتقوری که شاید بویاید بسط پیدا نخواهد کرد و برای اینکه حق مردم تا حدی محفوظ بشود بنده پیشنهاد کردم که طبق لایحه دوم خرداد که پیشنهاد شده بود ولی مربوط باراضی و قرائی است که ثبت رسیده شاکیان حق دارند مراجعه بکنند و در کمیسیون خاصی بدهوی آنها رسیدگی بشود بنده استدعا کردم که موافقت بفرمایند شکایات این مردم هم از این املاکی که اسم برده و ثبت رسیده در این کمیسیون خاص رسیدگی بشود ، برای اینکه اطلاعی پیدا کنید که در چه وضعی هستند حکم وزارت دارائی که آنوقت اداره خالصه هم جزء آن بوده در سال ۱۳۳۲ صادر شده است نسبت بواگفاری دو قنات شهر آباد شتوک ، اما بقدری این دستگاه نامرتب است که تاکنون

متناسب گرفته شود و در صورتی که در کمیسیون دعای اشخاص را وارد دانست یکی از چند طریق را میتواند انتخاب کند ۱- رد این ملک به افراد ۲- پرداخت بها ۳- تمویض ۴- بطوری که توجه بفرمایند مقصود این بوده است که هر چه زودتر دعای افراد و اشخاص با دولت خاتمه پیدا کند در این قانون فقط نسبت با ملاکی که تقاضای ثبت شده است این حکم شده است بنده خیال میکنم که اگر در موقع تشکیل کمیسیون بطور اعم میگفتند اشکالی نداشت نسبت بدعای افراد بدوات و بادوات با افراد اعم از این که تقاضای ثبت شده باشد حالا قانونی است است تصویب شده و اگر روزی در مجلس شورای ملی این قانونی که بتصویب کمیسیون مشترک رسیده است مطرح شد نسبت باصل موضوع اظهار نظر خواهد شد اما پیشنهاد آقای کیکاوسی پیشنهادی است که قبلاً با آقای نقابت هست چرا ؟ برای این که اگر چنانچه افرادی نسبت با این املاک مدعی مالکیت هستند و فعلاً هم دولت متصرف است طبق مقررات این قانون که نسبت با املاک ثبت شده است نظر با این که بلوچستان یک موقعیت مرزی و موقعیت خاص دارد و محکمه اداری آن موقعیتها را نمیتواند مورد نظر قرار بدهد تصور میکنم اگر آقایان موافقت بفرمایند که آن دعای هم با این کمیسیون مراجعه شود بصصاحت نزدیک باشد بنابراین از نظر مجرب بنده موافق هستم و جناب آقای وزیر کشاورزی هم موافقت دارند و توضیحاتی خواهند داد.

رئیس - آقای وزیر کشاورزی

وزیر کشاورزی (مهندس - طالقانی) - بنده بایشتهای گذشته از نظر اصول موافقم چون بلوچستان یک منطقه ایست که همه آقایان بهتر از بنده میدانند یک منطقه فقیر و بی بضاعتی است و در گذشته هم یک اجیافاتی مردم آنجا شده است ولی این جا اسمی از چندرقبه برده شده آنچه که مربوط باقیه رنگی است بنده معتقدم که باید یک کاری کرد که جبران خسارتی که با آنها وارد آمده بشود ولی چون اسمی چندرقبه برده شد که بنده اطلاع کافی ندارم از آقایان اجازه میخوانم که فعلاً این پیشنهاد مسکوت بماند تا جلسه بعد بنده تحقیق بیشتری بکنم و عرض کنم که موافقت بفرمایند

رئیس - آقای قنات آبادی

قنات آبادی - عرضی ندارم

رئیس - آقای نقابت موافقت یا مخالف

نقابت - بنده بعنوان مخالف یک توضیحی میخوانم عرض کنم، عرض کنم حضور آقایان که اساساً یک عادت شده است ، بعضی از اراکان مؤثر قوه مجریه عادت ندارند که بحق رسیدگی کنند و اگر چکنی از مراجع قضا منبني بر حق اشخاص

صادر شد آنرا بموقع اجرا بگذارند این امر باعث شده است که احکام حکم بلا اجرا بماند (صحیح است) مردمی حکم بمانند که در دست دارند اجرا نمیشود احکامی صادر شده است بوقت آن احوال ولی آن قیمت پرداخت نمیشود بعنوان این که اعتبار ندارد بعنوان این که بودجه ندارد به توجه نمیکند در مجلس شورای ملی که قوه مقننه کشور است غالباً دیدیم که در این قوانین میباید یک محکمه اختصاصی یک وسیله اجرای حق پیدا میکنند و دولتها را ملزم با اجرای آن قانون میکنند املاکی در بلوچستان یک تقاضای یک بکلی دور از تمدن مرکزی تهران است ، آن وسایل زندگی گاهی یک فرد تهرانی دارد مردم بلوچستان ندارند ، گرسنه هستند ، پاره پاره هستند عدلیه ندارند وسیله رسیدگی بحق ندارند و یک موقعی در آنجا نشانی، ضعیفی برپا شده است و جمعی هم بان اتهام گرفتار شده اند املاک آنها را مالیه دست رویش گذاشته و تکلیف مردم را روشن نمیکند باین جهت باید احقاق حق آن مردم بشود ، باید حق آنها داده شود دستگاه قضائی شامو قتی که این ناله ها می رسد باید متشنج بشود پیشنهاد آقای تیمسار کیکاوسی بر اینست که نسبت بدعای این املاک گفته جناب آقای وزیر کشاورزی که این املاک را بکنی بدهند یا ندهند گفتند نسبت بدعای وارد بر این املاک یک کمیسیونی مشترک از اعضاء دیوان عالی کشور و نماینده شار سیدگی بکنند اگر حق دارند بهشان بدهند و اگر ندارند ندهند این مطلب را که میفرمایند مسکوت بگذارند با احترام شما که قوه مجریه هستید یک قدری در قیام مانده حاصل میشود ممکن است رأی ندهیم من مخالفم با پیشنهاد تیمسار از نظر این نیست که رأی ندهم از نظر این است که این کار را میبایستی تا حالا میکردید و حق مردم را تا حالا میدادید حالا که نداده اید یک کمیسیون شورای ملی با خلوص نیت پیشنهاد میکنند که بحق این مردم در یک کمیسیون عالی رسیدگی شود اگر حق دارند بهشان بدهید و اگر ندارند بهشان ندهید چرا مسکوت بماند بنده خواهش می-کنم که موافقت بفرمایند

رئیس - اگر پیشنهاد دهنده موافقت می کند ممکن است بنده ده سال قبل آنجا بودم تقاضای اداره ثبت کردند که خودشان پول آنرا بدهند چون نمیدانستند میگفتند که پولش را ما میدهیم و حالا هم آنجا اداره ثبت نیست بنابراین رسیدگی مانی ندارد اگر حق دارند با آنها می دهند و اگر حق ندارند نمیدهند آقایانیکه با این پیشنهاد موافقت میفرمایند اینک تقاضا کردم بماند برای جلسه بعد در این کمیسیونی که پیشنهاد شده است ، بعضی از اراکان مؤثر قوه مجریه عادت ندارند که بحق رسیدگی کنند و اگر چکنی از مراجع قضا منبني بر حق اشخاص

مشترك گذشته باید بمجلس بیاید و بطور قطعی تکلیفش روشن شود بنابراین یک قانون موقتی است دولت فعلاً اجرا میکند تا بیاید بمجلس و روشن بشود در این کمیسیون اختیار داده شده است بیک هیئتی که رسیدگی بکنند و وقتی رسیدگی کرد اگر دولت را محکوم بکنند میتواند بگوید که آن ملک را بهمان قیمتش پس بدهد اگر اینطور حکم بدهد بنده عرضی ندارم با بهای آنرا بپردازد بنده باز عرضی ندارم و در مورد سوم همین کمیسیون میتواند برای بدهد که از سایر املاک خالصه با اشخاص داده شود و ما اجرا میکنیم در باره املاکی که ثبت شده اما در باره املاکی که ثبت نشده است اگر بخواهیم این را ما تعمیم بدهیم آنوقت تمام املاکی که ثبت نرسیده آنچه که خالصه هست نیست بایستی برود باین کمیسیون و این کمیسیون رأی بدهد چون آنروز هم عرض کردم نظر اصلی این قانونی که پیشنهاد شده این است که خرید مالک تعدادش زیاد شود نه صده مالک و اگر این کمیسیون اجازه بدهد و اختیار بدهد که بتواند رسیدگی کند و املاک عمده را بیک اشخاصی بدهد و بتواند این نقش غرض میشود لذا بنده تقاضا دارم همانطور که عرض کردم مطالبه ای بشود و راجع بطایفه رنگی که مطامعه بکنیم آن طوری که بنده اطلاع داشتم این است که حقیقتاً اینجا اجیافاتی شده و بایستی رسیدگی شود ولی چون رفتاری که اینجا اسم برده شده بنده الان ذهنم حاضر نبود و درست نمیدانستم این بود که خواهش کردم فعلاً موافقت بکنید که مسکوت بماند

رئیس - چون آقای کیکاوسی یک توضیحی راجع بنده دادند بنده خواستم اطلاعات خودم را بر عرض برسانم وقتی که بنده شخصاً بلوچستان رفتم برای دیدن اوضاع آنجا پسرهای دوست محمد خان که البته مسوقید آقایان که کشته شد آمدند شکایت کردند که محمد آبادیست مال ایشان و در تصرف دولت است بنده تحقیقاتی کردم معلوم شد که این ملک از املاک اجیافاتی خود دوست محمد خانست که با سم خودش گذاشته است و اینها خانواده محترم میستند همینطور املاک دیگر اساساً املاک بلوچستان ثبت نرسیده است بنده ده سال قبل آنجا بودم تقاضای اداره ثبت کردند که خودشان پول آنرا بدهند چون نمیدانستند میگفتند که پولش را ما میدهیم و حالا هم آنجا اداره ثبت نیست بنابراین رسیدگی مانی ندارد اگر حق دارند با آنها می دهند و اگر حق ندارند نمیدهند آقایانیکه با این پیشنهاد موافقت میفرمایند اینک تقاضا کردم بماند برای جلسه بعد در این کمیسیونی که پیشنهاد شده است ، بعضی از اراکان مؤثر قوه مجریه عادت ندارند که بحق رسیدگی کنند و اگر چکنی از مراجع قضا منبني بر حق اشخاص

میشود بطریق دیگری رئیس - رای گرفته میشود (شوشتری - آقا مغالطه حرف نزد) شامه خالغفید (شوشتری - بلبل) بفرمائید

شوشتری - غرض آن بود که این زارع و اشخاصیکه در قراء خالصه زحمت کشیدند اینها مالک بشوند و مالکین جزه بشوند و این وهمی که تصور کرد حضرت والا که اگر یک کسی زمین داشته باشد این فرض است خیلی کم اتفاق می افتد که یک زارع در یک قریه زمین نداشته باشد اصلاً نمیشود بیک کسی که در یک جاهائی سه چهارتا زمین داشته باشد عنوان همه مالک بدهیم نه آقا ایندین فکر را بفرمائید که اغلب قراء ایران یک زارعینی دارد و یک آفتاب نشین هائی این آفتاب نشین ها که بنام خوش نشین معروفند همیشه از نظر فکر و عمل مزاحم زارعند این را همه میدانیم اگر ما بیاییم باین صورت تقسیم بدهیم درست نقض فرض شده است از این قانون وجهان الوجوه آن آبادی که مافکر میکنیم که اساساً بعد استعداد و بضاعت زمین حداکثر استفاده را بکنز زارع بخواهد بکند حاصل نمیشود و ما نمی توانیم بفرماییم مقتضی امروز موجه است باید مابین زارعان و مکاران تقسیم کند البته حرف حسابی است برای خدش نشین و آفتاب نشین هم دولت باید فکری بکند اما این فکر در اراضی خالصه علم نیست آفتاب نشین بکنند ولو زحمت بدهند آنرا توجه نمیکند که بعد از تمام کارها یک اختلافی پیدا شده و این آفتاب نشین ها مزاحم زارع شده اند و اینها باجماع بچنان هم می افتند بنام علیها مقیمه نده استعدا میکنند حضرت والا پیشنهادشان را مسترد بفرمائید برای این قسمت از مردم اشتباه نشود که بکفر آمده مکار زارینی که باو میدهند این عدل مالک تلقی نمیشود این پیشنهادتان را پس بگیرند

رئیس - رای گرفته میشود باین پیشنهاد آفتاب نشین که موافقت قیام بفرمائید (صد کس می برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد آقای دولت آبادی قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند

رئیس - آقای وزیر کشاورزی - همانطور که نماینده معظم فرمودند بنده امروز یک متعذراتی صادر میکنم که در تمام نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند

رئیس - آقای وزیر کشاورزی - همانطور که نماینده معظم فرمودند بنده امروز یک متعذراتی صادر میکنم که در تمام نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند

من خود میدانم که در نقاط بسیاری مأمورین دولت بعنوان حق المرتع مزاحم مردم میشوند و دولت خودش هم ادعائی نمی کند (صحیح است) بنده همین موضوع را برای خود ایشان عرض کردم یک ماهی هست در چهار فرسخی اصفهان چهار پنج هزار جمعیت دارد و در چهارمکان زمین زراعت می کنند سالهاست با یک نفر مستاجر بنام مرتع دولتی رفته اند مزاحمان شده اند بنده بنام مراجع دولتی مراجعه کردم و نتوانستم آنرا انجام بدهم شما باید یک فکری بکنید که تمام مأمورین دولت بخصوص اشخاص جزو دزدان و ناصالح را با مردم کم بکنید این کار شده است این قسمت را که بنده پیشنهاد کردم که دولت در مرتع ثبت شده حق دارد مطالبه کند برای اینست که سوء استفاده نشود منجمه از نقاطی که خودش گرفتند ندارد یعنی خودش مرتع ندارد که تعریف کند بکیش بزد است (یک نفر از نمایندگان - یکی هم طایب است) بزد از جاهائی است که مرتع ندارد نقاط دیگری هم هست در کشور که مرتع ندارد اما من اطلاع دارم مأمورینی که بهدات میروند مزاحم اینها میشوند بنده پیشنهاد می نمودم که دولت حق المرتع را از مرتع ثبت شده خودش وصول کند و اجازه ندهد که مأمورین برون مزاحم مردم بشوند بنام حق المرتع همین موضوع بزد را که عرض کردم چیز کوچکی نیست همین طور که آقا گفتند طایب هم همینطور است بسیاری از شهرهائی که در کویر هستند اینها نه مرتع بلاق دارند و نه مرتع قشلاقی و ناچارند بیرون از راههای دور گرفته بگردند و بیرون در دهات نگاه دارند تا زمستان مردم بکشند و استفاده کنند بنده می خواهم در این ماده آقایان با تصویب این پیشنهاد مشکل را رفع بکنند و همچنین راجع باین افرادی که مزاحم هستند بزد و طایب و جاهای دیگر آقای وزیر کشاورزی یک متعذراتی صادر کنند که نرون مزاحم مردم بشوند و حق المرتع از آنها مطالبه کنند

رئیس - آقای وزیر کشاورزی **وزیر کشاورزی** - همانطور که نماینده معظم فرمودند بنده امروز یک متعذراتی صادر میکنم که در تمام نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند

رئیس - آقای وزیر کشاورزی - همانطور که نماینده معظم فرمودند بنده امروز یک متعذراتی صادر میکنم که در تمام نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند در نقاطی که دولت مزاحم نمیشود بفرمایند

حقیقت این پیشنهاد هم همینطور است و آن تبصره صراحت دارد **رئیس** - آقای سلطان مراد بختیار با این پیشنهاد مخالفید (بختیار - بله) بفرمائید

سلطان مراد بختیار - بنده قربان معتقدم در جلسه گذشته هم عرض کردم که این موضوع یک میلیون تومان برای بدبختانی را که دارای اقامت و احشام هستند مأمورین برون ازیت بکنند یک پیشنهادی که جناب آقای قنات دادند و تصویب شد که تا ۵۰۰ راس گوسفند هر کس دارد حق المرتع ازش نگیرند این را ملاحظه بفرمائید که چه طور ممکن است اجرا بشود در صورتی که هر چوپانی که می رود مجبور است که حداقل ۲۵۰ تا ۳۰۰ راس گوسفند ببرد در صورتیکه مأمور کشاورزی و آقای ژاندارم تشریف می آورند آنجا میگویند این ۳۰۰ راس مال یک نفر است و او باید بگوید مالش نفر است این یک اختلاف بسیار بزرگی میشود و بقدری مأمورین می توانند از این سوء استفاده بکنند که اگر دولت بخواهد حق المرتع بگیرد بیش از این زحمت ندارد اما راجع باین املاکی که فرمودند آقای وزیر کشاورزی که دولت مرتعی دارد که ثبت نموده است چه طور ملکی را که ثبت نموده است بکنند ملک را که بهره مالکانه ازش بگیرد املاکی را که ثبت نموده اند نباید بهره مالکانه بگیرند اگر یک جائی را ثبتی مالکند این یک حرفی است اینکه دولت بعدها اینها را ثبت خواهد داد این را بعداً دولت به ثبت خواهد داد پول بگیرند و بگفتند شایسته که دارد گله می چرانند نمیتواند بیاید اعلام جرم بکند و نمی داند اعلام جرم یعنی چه بنده استعدا میکنم که موافقت بفرمائید که اینکار طوری تمام شود که افلا در جاهائی که شما مالکیت دارید یابست داده ام آنجا را بخواهید بگیرد عیبی ندارد اما در جاهائی که دولت ثبت نموده است مأمورین مزاحم مردم نشوند **رئیس** - آقای صدرزاده شامه خالغفید یا موافقت؟

صدرزاده - بنده مخالفم و ایشان بمن مخالف صحبت نکردند **رئیس** - آقای بزرگ ابراهیمی موافقت بفرمائید

بزرگ ابراهیمی - بنده بهمه جای ایران زیاد آشنا نیستم اما آذربایجان را بخصوص آشنا هستم عرض کنم ۳۶۴ پارچه قشلاقات منان متعلق بدولت است تاکنون هم ثبت نموده است الان گفتیم که بیایند از اموال ما بگیرند بعد از آن این موضوع موضوع مملکت است الان اگر دولت نخواست بگیرد رؤسای شاهسون

باز شد آنها میروند ثبت میدهند یعنی شما بوجب پیشنهادی که اینجامیگناید نمیتواند است مالکیت دولت در خالصات متعمرانیش رفته (صدرزاده) مالکیت دولت هم مترازل (میشود) پس چرا این را در دسر بدهیم که هر جا دولت ثبت نموده است حق ندارد حق المرتع بگیرد در منان هر سالی ۱۴۰ هزار تومان از ۱۵ اردیبهشت شاهسون حق المرتع میدهد تا گفتند نه قچه بیگانی و حسن بیگانی از رعیت میگیرند و نمیدهند بنده جای دیگر را خبر ندارم ولی عرض کنم اینکار را نکنید دولت مرتعی که دارد مال خودش است ۳۶۴ پارچه قشلاقات منان بکیش است باقیش را خودتان میدانید (صحیح است - احسن)

رئیس - آقای دولت آبادی **دولت آبادی** - با توضیحی که مقام ریاست فرمودند که در تبصره ماده ۳ این نظر تأمین شده است و بنده از بیانات آقای وزیر - کشاورزی اتخاذ سند میکنم که در مواردی که مزاحم مردم شده اند از همین امروز اقدام بکنند که قطع بشود پیشنهاد را مسترد میکنم **رئیس** - بطوری که توضیح دادند در گزارش کمیسیون کشاورزی یک تبصره ای است باین مضمون که هر جا دولت مرتع ندارد گرفتن حق المرتع ممنوع است اگر آقایان موافقت همان تبصره گزارش کمیسیون کشاورزی را بگذارند در این ماده **دولت آبادی** - بنده پیشنهاد را اصلاح میکنم **صدرزاده** - آقای رئیس پس این یک پیشنهاد جدیدی است و باید روی آن بحث بشود **رئیس** - صحیح است بحث خواهد شد پیشنهاد اصلاحی قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

در مناطقی که دولت ملک و مرتع ندارد **رئیس** - آقای صدرزاده بفرمائید این مراتع چه موضوعی است که بعنوان مختلف و صورت های مختلف پیشنهاد میشود یک اصل مالکیت را باید محفوظ داشت دولت بموجب سیاهه املاکی که دارد شاید بیش از صد پارچه مرتع مالک است که حالا میخواهید بدهید برعایا زراعت ماهی داریم و وضعیت مالکیت دولت را و چیزی را که سابقاً متصرف بوده است اق میکنیم پس چه چیزی را میخواهید بدهید به دولت؟ آقا مرتع ملک دولت است دولت متصرف است خواه ثبت داده باشد یا نداشته باشد باید استفاده بکنند در آنجا هر وقت هم ثبت پیدا شد میروند ثبت میکنند بنام علی که شما میخواهید انجام بدهید و بگویند که دولت حق المرتع نگیرد سبب میشود که اشخاصی میروند میگیرند و آنوقت که ثبت

اداره کنند بنده حرفی نداشتم اگر در آمد آن وقت میشود بکنند بیشتر باشد برای دولت این یک پولی نمیشود این برای این است که زمین شود که این مرتع که استعداد تعریف آقدر راس بیشتر ندارد سرو کده هم را نشکنند اگر مرتع را ما ول بکنیم از کجا معلوم است که نریزند و سرو کله هم دیگر را نشکنند این فقط یک وسیله جلوگیری از اغتشاش است **رئیس** - توجه کنید میگویند جائی که دولت مرتع ندارد نگیرد جائی که دارد میگیرد تبصره ۳ ماده سه خود گزارش هم هست - خلاف قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

در مناطقی که دولت ملک و مرتع ندارد اخذ حق المرتع ممنوع است **رئیس** - آقایانی که موافقت کرده دولت جاهائی که مرتع ندارد حق المرتع نگیرد قیام کنند چون بعضی از آقایان نمایندگان میگویند که دولت جاهائی هم مرتع ندارد حق المرتع بگیرد (اغلب برخاستند) تصویب شد پس جائیکه دولت مرتع ندارد دیگر نمیتواند حق المرتع بگیرد پیشنهاد دیگر قرائت میشود (پیشنهاد آقای صدرزاده شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که بماده سوم بعد از جمله نسبت بقسمت خالصه جمله (پس از افراز) افزوده شود **رئیس** - آقای صدرزاده **صدرزاده** - عرض کنم که در ماده سوم قبل از اینکه پیشنهاد اصلاحی داده شود در اینجا گفته شده که قراء و مزارعی که متعلق بدولت و خالصه باشد نسبت به قسمت خالصه با توجه بمقدار آب و خاک تقسیم بکنند البته این اصل اگر ملک خالصه شد دانک بود اهمیتی ندارد ولی در جائیکه دولت کمتر از شش دانک داشته باشد حالت شاهه پیدا می کند در مورد شاهه تقسیم بندی بآبش و قطعات ممکن نیست مگر بعد از اینکه عمل افراز واقع شود یعنی آن قسمتی که مربوط بدولت است افراز بشود تشخیص بشود و بعد قطعه قطعه بشود و برعایا فروخته بشود ولی چون ضمن پیشنهاد جناب آقای صارمی کلمه افراز قید کردند اکنون ما از این پیشنهاد بی نیازیم و لهذا بنده استرداد میکنم

رئیس - پیشنهادی که آقای دکتر هاشم و کیل کرد بودند باین نحو اصلاح نموده اند قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

تبصره ۷ - هر یک از کارمندان رسمی دولت که حاضر باستعفا از خدمات دولتی شده و از حقوق باز نشستی صرف نظر نموده

تعهد نمایند که بهیچ عنوان شایغل خدمات دولتی نشوند دولت در مقابل این شرایط میتواند مادل حقوق ثابت دریافتی بکند آنها ضرب در نصف سنوات خدمت (اعم از حقوق و مزایای ثابتی که در سال ۲۲ دریافت کرده اند) از املاک خالصه طهران یا شهرستانها بایشان فروخته و انتقال دهد

قیمت ملک مورد فروش نیز در برابر خدمت متوسط عایدات خالص ۳ ساله اخیر باید محسوب شود

دکتر محمد هاشم و کیل **رئیس** - آقای دکتر کیل **دکتر و کیل** - بنده از جناب آقای وزیر کشاورزی بی نهایت متشکرم که آن روز که بنده این عرض را کردم قبول فرمودند و پشتیبانی فرمودند منتهی ایشان ایرادشان این بود که مبلغ زیاد است بنده برای اینکه مبلغ زیاد نباشد و برای اینکه بودجه تعدیل شود و هم از تعداد کارمندان دولت که سربار بودجه هستند کم شود هم مقداری حقوق بکسر نشستی که هست باقی بماند آمدن قیمت را نصف کردم یعنی عرض کردم در نصف مدت خدمت و اگر حساب متوسط بکنیم برای یک کارمندرتبه از هشتاد هزار تومان هم کسر میشود بنابراین بنده استعفا می دهم است که آقایان باین پیشنهاد بنده رای بدهند که بگویم مجلس ۱۸ برای تعدیل بودجه یک قسمی برداشته اگر میخواهید خرده مالک درست کنید این خودش خرده مالک میشود و از بودجه این مملکت یک سرباری کم میشود و آقایان هم هر نظری دارند و اشکالی بنظرشان میرسد بفرمایند تا بنده جواب عرض کنم چون آن روز نظر این بود که مبلغ زیاد است بدینجهت بنده مبلغ را بنصف تقلیل دادم **رئیس** - آقای صدر زاده مخالفید بفرمائید

صدرزاده - عرض کنم که من تصور میکنم که این پیشنهادات غیر از اینکه تصویب قانون خالصات را بتعویق بندد چیز دیگری نیست از آقایان محترم تقاضا میکنم که پیشنهاداتی که میدهند بیک قدری مربوط بوضع داشته باشد اما راجع باین پیشنهاد ملاحظه بفرمائید جناب آقای دکتر و کیل این یک اصلی است که در تمام دنیا برای مستخدمین دولت شناخته شده که مستخدمین دولت وقتی نمیتوانند کار بکنند برای ایام پیری و کوری یک پولی داشته باشند که دولت هر ماه از حقوقشان کم میکند و بعد از دولت میگیرند و این برای سالهایی است که فعالیت نداشته باشند و یک مستخدم دولت وقتی که فعالیت ندارد اگر شایه املاک باو بدهد این بعد از مدت کوتاهی مجبور می شود که این املاک را بفروشد و دست تهی در خاشبه خیابانها بگردد و اسباب یأس و حرمان سایر مستخدمین میشود ما باید منبع

ارتزاق آنها را که عبارت باشد از حقوق تقاعد حفظ کنیم که اینها هر مقدار کم بکنند به پاداش خدماتی که کرده اند حقوق مرتبی دریافت کنند و اعاشه خودشان و اعاشه خان را تأمین کنند بنابراین این قبیل پیشنهادها همان طور که عرض کردم اولاً نقض فرض است و یکی هم برخلاف اصل است مقصود ما از این لایحه چه بود؟ این بود که املاک خالصه را تقسیم کنیم بر عایای مجمل بفرشویم خرده مالک بوجود بیآوریم نماینده که آقای مدیر کنی که در تهران نشسته است بدهیم **رئیس** - آقای شوشتری مخالفید یا موافق (شوشتری - مخالفم) آقای فرامرزی مخالفید؟

عبدالرحمن فرامرزی - آقای صدرزاده مخالفت کردند عرضی ندارم **رئیس** - آقای وزیر کشاورزی **وزیر کشاورزی** - بنده همانطور که آن روز عرض کردم با اصل فکر موافقم ولی عقیده دارم که این حاجایش نیست و بنده هم دوسه کلمه عرض دارم که عرض می کنم وقضاوت بفرمائید اگر یک کسی که سنش به پنجادشست سالگی رسیده و در هیچ کار زراعتی تا بحال وارد نبوده آیا در آخر سنش عمر او میشود گفت پروخوزستان و مشغول زراعت شو این جور در نمی آید اگر کارمندان دولتی باشند که حاضر باشند شخصاً بروند در یک محلی آنجا ساکن باشند و تا ده سال نه حق فروش نه حق واگذاری داشته باشند تصور میکنم تعداد این اشخاص بین کارمندان فوق العاده کم است و ارزش این را ندارد که قانون خاصی برای این قبیل کارمندان بگذرد حسابی هم که من کردم این است که یک رتبه ۹ در حدود ماهی هفت هزار ریال میگیرد بدون اضافه کاری ها و چیزهای دیگر که در سال میشود ۸۴ هزار ریال ۱۵ سال اگر سابقه خدمت داشته باشد میشود یک میلیون و دو صد و شصت هزار ریال اگر باین مبلغ باو ملک بدهیم این خرده مالک درست کردن بنظر بنده نیست

رئیس - آقای دکتر کیل **دکتر و کیل** - خواهش میکنم رای بگیرید که آقایان رد کنند **رئیس** - آقایانی که موافقت باین پیشنهاد قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد دیگر قرائت میشود (شرح ذیل خوانده شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی چون بعضی عبارات تبصره ۶ ماده ۳ قانون فروش خالصات صحیح و صریح نیست و شاید موقع چاپ لایحه اشتباهی شده باشد پیشنهاد میکنم اجازه بفرمائید عبارات تبصره مزبور بشرح زیر اصلاح شود تبصره - در کلیه اراضی مزروعی خالصه در صورتیکه زمین زیادتر از مشولین

ماده ۳ باشد بکسانی که درمجلس ساکنند و یا کسانی که از خارج حاضر شوند درمجلس ساکن شده و شخصاً و مستقیماً بامر فلاح اشتغال ورزند قسمت مازاد برطبق این ماده بآنان نیز فروخته خواهد شد و در صورتیکه مقداری کمتر از احتیاج ساکنین ده یا مزرعه باشد حق تقدم با کشاورزانی است که شخصاً و مستقیماً بامر فلاح اشتغال داشته و دارای ملک مزرعه نباشند -

حسن مکرم

رئیس - آقای مکرم

مکرم - عرض کنم این پیشنهاد بنده مطلب خاصی ندارد فقط منظور این است که از نظر قانونگذاری باید مطلب روشن و جامع و مانع باشد ولی این عبارات را بنده تصور میکنم که در چاپ اشتباهاتی شده باشد یعنی اشتباه چاپی باشد مثلاً فرض بفرمائید در تبصره ۶ يك جمله ای را عرض میکنم توجه بفرمائید که معنی ندارد که زمین کمتر از تعداد ساکنین ده یا مزرعه باشد بنده - پیشنهاد کردم چون بعضی از عبارات تبصره ۶ ماده ۳ قانون خالصجات صحیح و صریح نیست و شاید موقع چاپ لایحه اشتباه شده

باشد پیشنهاد میکنم اجازه بفرمائید عبارات تبصره مزبور شرح زیر اصلاح شود پیشنهاد بنده این است « در کلیه اراضی مزرعه خالصه در صورتیکه زمین زیاد تر از مشو این ماده ۳ باشد بکسانی که درمجلس ساکنند و یا کسانی که از خارج حاضر میشوند درمجلس ساکن شده و شخصاً و مستقیماً بامر فلاح اشتغال ورزند قسمت مازاد برطبق این ماده بآنان نیز فروخته شود در صورتی که زمین کمتر از احتیاج ساکنین ده یا مزرعه باشد حق تقدم با کشاورزانی است که شخصاً و مستقیماً بامر فلاح اشتغال داشته و دارای ملک مزرعه نباشند » مثلاً يك عبارتی دارد در مواد ۳ و ۴ که دارای ملک مزرعه نباشد این مواد اصلاح ارتباط با اینچنانند در برابر این تبصره را بنده با مشورت جناب آقای وزیر کشاورزی و جناب آقای مخبر اصلاح کردم و پیشنهاد بنده مطلب خاصی هم ندارد فقط عبارت را اصلاح کردم

رئیس - آقای سارمی

سارمی - بنده عرض ندارم

مخبر - اصلاح عبارتی است اشکالی ندارد بنده موافقم

وزیر کشاورزی - بنده هم

موافقم

رئیس - آقای دکتر بینا

دکتر بینا - پیشنهاد ایشان اگر قبول میشود در اصلاح ایشان اصلاحی دارم باید بنویسند مقدار زمین، زمین تنها معنی ندارد

رئیس - مقظورتان را بنویسید

دکتر بینا - خود ایشان هم موافقت

رئیس - باید در هر صورت بنویسید

یا خود ایشان پیشنهادشان را اصلاح کنند

مکرم - اشکالی ندارد بنده پیشنهادم

را اصلاح میکنم در هر جا که کلمه زمین هست

(مقدار) را قبل از آن اضافه بفرمائید

رئیس - باین پیشنهاد آقای مکرم

که مورد موافقت آقای وزیر هم هست رأی

میگیریم آقایانی که موافقت قیام بفرمائید

(اکثر برخاستند) تصویب شد پیشنهاد دیگری

قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم عبارات و جهلات زیر بآخر

تبصره ۱ ماده ۳ قانون فروش خالصجات

اضافه شود و از بقیه اراضی خالصه کرج پس از وضع مقداری که در عرض املاک کرج که در نتیجه ساختمان سد کرج زیر آب خواهد رفت و باید بسازمان سد کرج واگذار شود معادل پنجاه هکتار برای تأسیس بیمارستان بشهررداری طهران واگذار و باقیمانده اراضی مزبور بینگاہ راه آهن دولتی از طریق ارزیابی فروخته شود که برای تأسیسات فنی بینگاہ و کوی کارمندان راه آهن اختصاص بدهند - حسن مکرم

۸- تعیین موقع و دستور

جلسه بعد ختم جلسه

رئیس - آقایان اگر توجه بفرمائید این قانون ۱۳ ماده است حالا در ماده ۴ هستیم و پیشنهادات زیادی هم رسیده اگر موافقت بفرمائید چند جلسه نه نطق قبل از دستور داشته باشیم و نه سوالات و آقایان هم زودتر سر وقت تشریف بیاورند تا این قانون را تمام کنیم حالا جلسه را ختم میکنیم جلسه آتی سه شنبه خواهد بود دستور بقیه

این لایحه

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت